

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: **Облік, аудит і аналіз розрахунків з оплати праці:**
нормативне забезпечення та діюча практика
(на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)
(назва теми)

Виконавець:

студент 6 курсу ФМОІТ група 1
Буравицький Іван Сергійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Семенова Катерина Данилівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На ефективність діяльності кожного суб'єкта господарювання впливає система управління персоналом. Тому й питання обліку та аналізу результативності й оплати праці завжди залишаються в центрі уваги керівництва підприємства. Виконання кожним працівником своїх обов'язків значною мірою залежать і від того, чи правильним є нарахування і вчасно здійсненою виплата заробітної плати.

Заробітна плата є основним джерелом задоволення матеріальних і духовних потреб працівників і одночасно ключовою мотиваційною складовою робочої сили підприємства. Сутність її полягає в тому, що вона відображає вартість праці.

Правильне здійснення нарахувань та виплат заробітної плати відповідно до трудових витрат впливають не лише на матеріальний добробут кожного окремого працівника, а й сприяє соціальній стабільності в цілому у суспільстві. Тому правильне ведення обліку оплати праці є одним із найбільш важливих завдань для фахівців бухгалтерських служб і потребує постійного вдосконалення. Облік оплати праці є тією частиною загальної системи обліку підприємства, яка потребує оперативності та точності.

При цьому оплата праці представляє собою один із видів поточних зобов'язань за розрахунками підприємства. Аналіз цього типу поточних зобов'язань вимагає особливої уваги від менеджменту суб'єкта господарювання.

Усе наведене вище свідчить про актуальність теми дослідження.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних, практичних і методичних аспектів обліку, аналізу та аудиту розрахунків з оплати праці на підприємстві, а також пошук шляхів їх удосконалення.

Для досягнення даної мети в ході роботи були поставлені та вирішені наступні **завдання**:

- узагальнити теоретичні підходи до визначення економічної сутності заробітної плати та функцій, що вона виконує;
- дослідити нормативно-правове регулювання оплати праці та здійснення її обліку;
- виявити особливості обліку оплати праці згідно національних і міжнародних стандартів;
- надати загальну характеристику підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- дослідити систему обліку оплати праці та її аудиту на досліджуваному підприємстві, визначити напрями удосконалення;
- здійснити аналіз основних показників діяльності досліджуваного підприємства та рівня оплати праці;
- розробити заходи та надати рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є процеси організації обліку, аудиту та аналізу розрахунків з оплати праці на ТОВ «Телекарт-Прилад».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку, аналізу й аудиту розрахунків з оплати праці.

Для вирішення поставлених у роботі завдань були використані наступні **методи дослідження**: спостереження, групування, порівняння, історичний і логічний методи пізнання, аналіз та синтез, методи індукції та дедукції, методи відносних і середніх величин, аналізу ряду динаміки та математичного моделювання, балансовий метод, методи табличного, схематичного та графічного представлення даних.

Інформаційною базою під час проведення дослідження виступили законодавчі акти України, нормативно-правові документи, що регламентують процеси обліку оплати праці, міжнародні стандарти фінансової звітності, фінансова та статистична звітність досліджуваного підприємства, його первинні документи, облікові реєстри, наукові статті та інші матеріали періодичного друку, матеріали наукових конференцій, монографії.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (51 найменування) та 7-ми додатків. Загальний обсяг роботи становить 99 сторінок. Основний зміст викладено на 73 сторінках. Робота містить 19 таблиць, 11 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти оплати праці та її обліку на підприємстві» розглянуто теоретичні підходи до визначення економічної сутності заробітної плати, її форми та системи; визначено та охарактеризовано низку функцій, що вона виконує; надано основні складові фонду оплати праці; досліджено нормативно-правове регулювання оплати праці та здійснення її синтетичного й аналітичного обліку; виявлено особливості обліку розрахунків з оплати праці згідно національних і міжнародних стандартів.

У другому розділі «Практика обліку та аудиту розрахунків з оплати праці на ТОВ «Телекарт-Прилад» надано загальну характеристику досліджуваного підприємства, яке є однією з провідних компаній в Україні, виробником сучасних цифрових засобів зв'язку; досліджено облікову політику підприємства в частині розрахунків з оплати праці та положення про оплату праці. Встановлено, що для обліку розрахунків з оплати праці використовуються рахунки класу 6, для якого відкриваються окремі субрахунки. Документом, що є підставою для нарахування заробітної плати, виступає табель обліку використання робочого часу. Узагальнено процедуру аудиту щодо правильності нарахувань заробітної плати та інших виплат працівникам, як застосовується на підприємстві, визначено напрями удосконалення.

У третьому розділі Аналіз оплати праці та ефективності діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад» здійснено аналіз основних показників діяльності досліджуваного підприємства, який показав, що протягом аналізованого періоду підприємство збільшувало свої доходи, зростали й витрати, однак від основної та інших видів діяльності воно отримувало прибутки. Проаналізовано структуру фонду оплати праці та досліджено динаміку заробітної плати працівників підприємства. На основі результатів використання методу економіко-математичного моделювання розроблено заходи та надано рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки та рекомендації, основними з яких є наступні:

Серед вітчизняних вчених не існує єдиного підходу до визначення заробітної плати, фахівці рекомендують розглядати її з декількох точок зору: точки зору підприємця, працівника, як елемента ринку праці, як грошове вираження товару робоча сила і як категорія, що відображає відносини між роботодавцем і найманим працівником. В Україні найбільш поширеними є дві форми заробітної плати – відрядна та погодинна. Кожна з них має декілька систем. Обираючи ту чи іншу систему оплати праці на підприємстві необхідно враховувати такі аспекти, як форма власності, розмір і структура підприємства, характер продукції (послуг), що воно виготовляє, а також особливості тих цінностей і цілей, що домінують в колективі.

Регулювання питань, пов'язаних з оплатою праці, визначається низкою різноманітних нормативних актів. Основним документом, що регулює процеси обліку оплати праці на підприємстві, є його облікова політика. Вона повинна містити три ключові розділи, що відповідають основним етапам формування цієї політики: організаційний, методичний та технічний. Порядок ведення обліку оплати праці та викладення інформації про ці виплати у фінансовій звітності в Україні визначається згідно з національним стандартом НП(С)БО 26 «Виплати працівникам», за міжнародними стандартами облік розрахунків з працівниками регулюється МСБО 19 «Виплати працівникам».

Незважаючи на те, що національні стандарти бухгалтерського обліку базуються на міжнародних, щодо обліку оплати праці між ними є певні відмінності. У першу чергу це стосується складу виплат – в МСБО 19 їх 161 категорія, а в НП(С)БО 26 – лише 34. НП(С)БО 26 зовсім не розкриває таку категорію, як «інші довгострокові виплати».

Досліджуване підприємство ТОВ «Телекарт_Прилад» є однією з провідних компаній в Україні, виробником сучасних цифрових засобів зв'язку. Виробнича структура підприємства має змішаний (предметно-технологічний) тип, згідно якого заготівельні цехи та виробничі ділянки побудовані за технологічним принципом, а обробні та складальні цехи – за предметним. У Наказі про облікову політику досліджуваного підприємства міститься обмаль інформації, яка стосується особливостей обліку оплати праці. Зазначається лише, що до прямих витрат на оплату праці включаються основна заробітна плата, додаткова заробітна плата та відрахування на соціальне страхування. Ці питання більш детально розкрито у Положенні про оплату праці.

Для обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві використовуються рахунки класу 6, для якого відкриваються окремі субрахунки. Документом, що є підставою для нарахування заробітної плати, виступає таблиць обліку використання робочого часу (форма П-5). Первинні документи, які стосуються оплати праці та інших нарахувань працівникам, заповнені з дотриманням всіх необхідних вимог. Однак, можна виділити певні недоліки. Зокрема, такі як недостатнє висвітлення в Положенні про облікову політику підприємства основних моментів щодо обліку

оплати праці; відсутність деталізації рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»; відсутність встановленого на підприємстві документообігу.

Аналіз основних показників діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад» показав, що протягом аналізованого періоду підприємство збільшувало свої доходи, зростали й витрати, однак від основної та інших видів діяльності воно щороку отримувало прибутки. У результаті проведеного аналізу активів і пасивів підприємства встановлено, що за досліджуваний період відбувалося їх зростання, при цьому в структурі активів значну частку складають оборотні активи. У той же час у структурі капіталу значну частку складає позиковий капітал і сформувалася негативна тенденція до є його подальшого зростання.

У ході дослідження виявлено, що продуктивність праці на підприємстві мала постійну тенденцію до зростання, у той же час рівень оплати праці найвищим був у 2021 році, а в 2022 році дещо зменшився. Менеджменту підприємства необхідно звернути увагу на ситуацію, що склалася, оскільки від невмотивованого працівника не можна очікувати підвищення ефективності його роботи.

Для покращення системи обліку розрахунків з оплати праці та підвищення ефективності діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад» можна надати такі рекомендації.

1. Оновити наказ про облікову політику і в положенні більш детально прописати основні моменти, що стосуються особливостей обліку оплати праці на підприємстві. Зокрема, навести перелік робіт, які підлягають нормуванню; розписати порядок нарахування премій та інших заохочувальних виплат, оплати за невідпрацьований час, надбавок, премій за підсумками роботи за рік, винагород за вислугу років тощо.

2. Деталізувати рахунки з обліку оплати праці. Деталізація рахунку 66 сприятиме систематизації виплат працівникам та контролю за витратами на оплату праці, розширить можливості управлінського персоналу щодо використання облікової інформації, підвищить ефективність аналітичної роботи на підприємстві.

3. Ввести на підприємстві посаду внутрішнього аудитора (контролера), який би здійснював поточний контроль, у тому числі обліку розрахунків з оплати праці.

4. Створити графік документообігу, який допоможе оптимізувати час на обробку документів і забезпечить чіткий рух документів між виконавцями облікового процесу, які безпосередньо пов'язані з кадровою та обліковою роботою з організації оплати праці. У цьому графіку необхідно чітко прописати виконавців та строки складання і подання документів. Визначити більш конкретно основні форми кадрової документації та строк подання первинних документів з обліку оплати праці до бухгалтерії та ін.

5. Метод моделювання, який використано в ході дослідження, показав, що ефективність діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад» практично не залежить від рівня оплати праці, тому підприємству рекомендовано переглянути форми та системи оплати праці з метою встановлення найбільш раціональної та ефективної.

Покращення системи обліку оплати праці на ТОВ «Телекарт-Прилад» сприятиме прийняттю правильних управлінських рішень, допоможе удосконалити процес бухгалтерського обліку та відображення операцій з оплатою праці у звітності підприємства, запобігатиме помилкам, які можуть виникнути в обліку нарахування заробітної плати.

АНОТАЦІЯ

Буравицький І. С. «Облік, аудит і аналіз розрахунків з оплати праці: нормативне забезпечення та діюча практика (на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою професійного спрямування «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності».

Одеський національний економічний університет. Одеса, 2023.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти та організаційно-методичні особливості здійснення обліку, аудиту та аналізу розрахунків з оплати праці на ТОВ «Телекарт-Прилад».

Проаналізовано основні показники, що характеризують результати ефективності діяльності досліджуваного підприємства, визначено структуру фонду оплати праці, досліджено тенденції продуктивності праці та її оплати; для пошуку шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства використано метод моделювання.

Запропоновано шляхи удосконалення системи обліку та аудиту розрахунків з оплати праці на ТОВ «Телекарт-Прилад», а також розроблено заходи та надано рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

Ключові слова: оплата праці, підприємство, облік, аудит, аналіз, ефективність.

ANNOTATION

Buravytskyi I. S. «Accounting, auditing, and analysis of payroll calculations: regulatory support and current practice (on the example of Telekart-Prylad LLC)»

Thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and taxation» under the educational program of professional direction «Accounting, audit and taxation of business activity».

Odessa National Economic University. Odessa, 2023.

The work deals with theoretical aspects and organizational and methodological features of accounting, auditing and analysis of payroll at the enterprise «Telecard-Prylad LLC».

The leading indicators characterizing the results of the efficiency of the enterprise under study are analyzed, the structure of the payroll fund is determined, the trends in labor productivity and remuneration are studied, and the modelling method is used to find ways to improve the efficiency of the enterprise.

Ways to improve the accounting and auditing system of payroll settlements at «Telecard-Prylad LLC» are proposed as measures and recommendations to improve the efficiency of the enterprise are developed.

Keywords: labor remuneration, enterprise, accounting, audit, analysis, efficiency.